

CONTRA

nr 5 1990 (nr 92 från starten) EXTRANUMMER årgång 16 Pris 10:–

REDAREN STEN A. OLSSON gjorde sig på 1950-talet en förmögenhet genom att sälja embargobelagda varor till öststaterna. Det var genom att gå sovjetkommunisternas ärenden som grunden lades till Stena Line. Stena Line lyckades så småningom skaffa sig monopol på färjetrafiken från Göteborg, genom att köpa upp den sista konkurrenten Sessan-Linjen. Resultatet lät inte vänta på sig. Standarden sjönk och pri-

serna höjdes i takt med vinsterna. Vem som helst kan idag göra en jämförelse mellan Stockholm och Göteborg. I Stockholm tävlar rederierna om stora eleganta fartyg, minutiöst städade med tjänstvillig personal som månar om resenärerna. I Göteborg finns bara Stenas skräpiga, underbemannade båtar med ofta ovänlig personal.

Priserna i tax-free-butiken når världskordnivå. De är märkbart högre än övriga

skandinaviska färjerederier. Trots att de skandinaviska färjerederierna tar upp åtta av de tio första platserna på listan över världens dyraste tax-free-sortiment.

Det är ingen tvekan om att alla som reser från Göteborg skulle tjäna på konkurrens. Fred Olsen Line ville erbjuda ett alternativ, till att börja med med kryssningsfartyget Black Prince. Men det fanns fler än skeppsredarfamiljen Olsson som skulle förlora på den konkurrensen. Stena Line har – som alla ineffektiva företag – delat med sig av monopolvinsterna till personalen. Den har fått mer betalt än vad den skulle få på en marknad med konkurrens. Framgångar för Fred Olsen skulle vara till nackdel för Stenas personal.

Men det bara i en planekonomi som ett företag är till för personalen. I en marknadsekonomi är företagets uppgift att ge kunderna bra varor och tjänster till fördelaktiga priser. Vi vet inte om Fred Olsen skulle ha lyckats. Men deras blotta existens skulle fått fart på Stena.

I Östeuropa gör man nu rent hus med planekonomin och låter marknadskrafterna ta över. I Sverige kan fortfarande halvkriminella fackföreningar i maskopi med ett monopolföretag stoppa konkurrensen. Staten ställer dessutom upp och skickar petimeteraktiga kontrollanter, som om de tagit hand om annan sjöfart på samma sätt säkert och effektivt skulle ha skurit av Sveriges alla sjöförbindelser med utlandet. Sverige är fantastiskt.

**Sovjetarmén under sjuttio år
Tacka Reagan för glasnost!
Salt i såren**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

BREV TILL CONTRA

Åsikter framförda på Contras insändarsida är insändarskribenternas egna. Eventuella invändningar framför Du därför inte till redaktionen, utan i form av ett motinlägg!

Varning för kollektivismen!

Det finns idag förtryckarregimer i snart alla världsdelar. Förtryckarregimer använder sig alla av något idésystem för att rättfärdiga sitt förtryck.

Om man granskar idésystemen lite närmare upptäcker man något som de alla har gemensamt. De är alla varianter av kollektivismen.

Kollektivismen är doktrinen att enskilda människor är till för att tjäna något kollektivt "högre ändamål". Det är den enskilde människans högsta dygd och plikt att offra sig för att främja kollektivets intressen. Enligt kollektivismen är det inte individen som är ett värde, utan kollektivet. Följaktligen har individen inga rättigheter. "Du är ingenting, ditt kollektiv är allt, så stick inte upp" är budskapet till de enskilda människorna.

Det finns olika varianter av kollektivismen. De skiljer sig i frågan om vilken sorts kollektiv det är som den enskilde människan ska offra sig för.

Socialismen säger att individen ska underkastas det ekonomiska kollektivet, dvs "klassen". Ett exempel på en socialistisk förtryckarregim är regimen i Sovjetunionen.

Nationalismen säger att individen ska underkasta sig det politiska kollektivet, dvs nationen. Ett exempel på detta är den tidigare regimen i Chile.

Rasismen säger att individen ska underkasta sig det etniska kollektivet, dvs "rasen" eller "stammen". Ett exempel på en rasistisk förtryckarregim är regimen i Sydafrika.

Religiös fanatism säger att individen ska underkasta sig det religiösa kollektivet, dvs "kyrkan". Ett exempel på en religiös förtryckarregim är regimen i Iran.

En förtryckarregim kan även använda sig av en kombination av flera av dessa varianter av kollektivism. Regimen i Nazityskland använde sig t ex av en kombination av såväl socialism, nationalism som rasism.

"Individen är ingenting, folket är allt" är kollektivistens rättesnöre och rationali-

sering när han slaktar. Det är denna idé som är roten till Sovjetunionens gulag, Nazitysklands gaskamrar, Kambodjas dödens "reform genom arbete", Kambodjas dödens fält, och Irans användande av barn som levande minröjare.

Det är kollektivismens utbredning som är orsaken till att 1900-talet har blivit mänsklighetens blodigaste sekel. Det är endast genom att kämpa för individualismen som vi kan sätta stopp för blodbaden.

Orsaken till kollektivismens politiska utbredning på 1900-talet är dess föregående intellektuella utbredning som började redan på 1800-talet. Hur människor väljer att handla beror ju på vilka idéer de accepterar som riktiga.

Kampen för individualismen, och dess politiska uttryck kapitalismen, är därför framförallt en fråga om att sprida den filosofi som bevisar individualismens och kapitalismens riktighet. Den filosofin är Ayn Rands filosofi *objektivismen*. Objektivismens farlighet för kollektivismen bevisas bl a av att kollektivisterna försöker tuga ihjäl den. Låt inte kollektivisterna lyckas!

Det är endast om frihetens och individualismens anhängare är för fege eller för likgiltiga för att göra motstånd som kollektivisterna kan segra.

Henrik Unné

Lag som berövar jobb

För 55 år sedan instiftades en lag som idag är helt fossil. Den förbjuder privat arbetsförmedling i förvärvssyfte.

Lagen tar alls ingen hänsyn till de tiotusentals serviceföretag som sedan dess vuxit upp inom tjänstesektorn – dvs skrivbyråer, konsultfirmor, dataföretag, firmor som ställer hantverkare till förfogande och liknande. Vem som helst begriper att dessa företag förstås inte sysslar med arbetsförmedling – eftersom personerna de hyr ut är anställda hos dem.

Nu håller arbetsmarknadsdepartementet äntligen på med en översyn av den fossila lagen. Men i samma veva har fackförbunden LO och TCO lagt sina långa näsor i blöt med ett förslag om en särskild lag för in- och uthyrning av arbetskraft. De vill

via AMS utkräva särskilda tillstånd av alla som sysslar med "uthyrning av arbetskraft".

Om detta groteska fackförslag går igenom blev det ett dråpslag för de tiotusentals små serviceföretagen – och ett byråkratiskt krångel utan dess lika. Den fossila lagen från 1935 vore ett intet mot vad facken nu söker ställa till med. Tiotusentals människor anställda i dessa serviceföretag kunde bli arbetslösa. Vilken tjugig lag om "arbetsförmedling" som berövar folk deras jobb...

Tala om dårskap från LO och TCO. Har deras fackpampar och ombudsmän inget konstruktivt att sysselsätta sig med för omväxlings skull?

Eric af Wetterstedt

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges minst sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm
Tel 08-654 95 52 (även 08-751 56 26)
Frihelens röst (telefonvarare) 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 85, rekommenderat 100 kronor, per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: Minst 55 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 85 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 95 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redigering & Layout: Anders Fjällström

Redaktion: Christer Ankefors, Anders Fjällström,

Carl G. Holm och Benny Rung

Länskontakter m m: Se ordinarie Contra-nummer.

Presslagd 1990-08-13

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1990

Åttasidigt extranummer!

Som ett led i en långsiktig plan att utöka Contras utgivningstakt ger vi även i år ut ett åttasidigt extranummer. Det får Du utöver de sex tidningar Din prenumeration avser.

Av praktiska skäl har vi valt att låta detta nummer komma ut före det ordinarie augustinumret, som i stället kommer i slutet av september.

Fler utgåvor innebär dock ökade kostnader, varför vi vill vädja till våra läsare om extra bidrag.

Sluta strö salt i såren!

Ännu efter femtio år spanar man efter nationalsocialismens massmördare. Deras kommunistiska motsvarigheter går däremot fria. Och medan ett nazistiskt förflutet är liktydligt med delaktighet i massmord, anses det fortfarande *comme il faut* att kalla sig kommunist.

När nationalsocialismen (nazismen) 1945 krossats utifrån, och likhögarna efter slavarbetarna ännu inte begravts, gömde sig nazisterna för att undkomma rättvisan. Nazismen befanns vara en kriminell ideologi. De tillfångatagna ledarna rannsakades inför en tribunal och hängdes. Att stoltsera med nazistiskt förflutet, på det sätt kommunisterna i Sverige nu gör, var liktydligt med delaktighet i massmord.

Nazisterna vann anhängare med smicker och uppvigling. Var och som inte var jude, zigenare eller neger kände sig utvald och upphöjd över "de låga raserna" som skulle "elimineras". Herrefolkskandidater från nästan alla "godkända nationer" strömmade till. Rusiga av framgången gjorde nazisterna anspråk på världsherravälde och propagerade för kriget som de ansåg vara ett härdande stålbad. Det planlagda "tusenårsriket" höll i tolv år och kapitulerade villkorslöst, sedan det förvandlats till rykande ruiner.

Nazitysklands läromästare

Nu, på det begynnande 90-talet bevitnar vi det kommunistiska, ryska imperiets sammanbrott inifrån. Det otroliga, osannolika och omöjliga har alltså hänt.

Ideologiskt sett var det kommunistiska Ryssland Nazitysklands läromästare. Den kommunistiska "klasskampen" tjänade som mönster för den nazistiska "raskampen". Kommunisterna lockade till sig de förföljda, fattiga, rättslösa eller s k idealister – med förljugna slagord om "jämlighet" och "av var och en efter förmåga, till var och en efter behov".

Proselyterna avkrävdes visserligen bevis på rätt härkomst, men inte på basis av "rasenhet". Däremot behövdes varken bildning, begåvning eller ens sunt förnuft

för att delta i bygget av det kommande socialistiska lyckoriket. Det räckte med blind tro och lydnad. Ingen hade någonting att frukta på grund av tillhörighet till "mindervärdig ras", om man inte härstammade från "fel klass" och utnämndes till "folkfiende". Detta epitet kunde tilldelas vem som helst och motsvarade nazisternas "ickearier", dvs icke existensberättigande.

Beundran för nazismen resulterade i att det kommunistiska NKVD organiserade och utbildade det nazistiska GESTAPO – långt innan Molotov-Ribbentroppakten var påtänkt. "Åck, tillsammans med tyskarna skulle vi vara omöjliga att besegra!", klagade Stalin över Hitlers svek. (Svetlana Allilujeva Stalin: *Ett enda år.*)

Tragikomiskt spel

Det kommunistiska imperiet har förlorat ett kallt krig. Det har förlorat ideologiskt, teknologiskt och moraliskt, men med alla erövringar i behåll. Därför ser vi inte de likhögar som mångdubbelt överträffade nazisternas, efter drygt sjuttio års krigföring mot de egna folken och mot omvärlden. Endast massgravarna i Katynskogen, där elva tusen polska officerare "hantverksmässigt" dödade med nackskott, blev kända. Massgravarna efter tjugo miljoner bönder och minst lika många "folkfiender", förblir väl okända.

Är det inte underligt att man ännu efter femtio år spanar efter nazistiska massmördare, medan nutida kommunistiska sådana går fria? Många bekläder fortfarande höga regeringsposter, där de fortsätter att försvara "socialismens landvinningar".

Vi utanför händelsecentrums kunde nyligen betrakta ett tragikomiskt, politiskt spel: kommunistkongressen, ämnad att ge

det svenska kommunistpartiet en skenbart ny identitet, gjordes till hela svenska folkets angelägenhet.

Gamla medlemmar som alltid rättfärdigat massmorden på "folkets fiender" inom kommunistimperiet, och som in i det sista umgicks med sina idoler i toppen på den kommunistiska hierarkin, har öppet visat sin cynism.

"Jag är uppvuxen i ett hem där far var kommunist och skäms inte för att förbli kommunist...", sade en fet herre med oskyldig uppsyn. Endast "K-et" irriterade honom, för tänk om någon "nyttig idiot" skulle finna det genant att vara kommunist... Utan det blodbesudlade "K-et" förväntade sig den gemytliga att nya skaror naiva, unga och välutbildade skulle sälla sig till de som redan är partimedlemmar. Till det parti som i grund och botten förblivit oförändrat.

Salt i såren

Som föregående år har SAP även vid årets första maj vädrat sina röda fanor. "Fotfolket" som brukar marschera efter dessa blodröda tygstycken anser sig ge uttryck för "solidaritet med världens fattiga, förföljda och förtryckta".

De anser sig ha manifesterat sin humanitet och medkänsla för alla lidande utanför det kommunistiska imperiet. De innanför håller ju på att "bygga socialismen" och förväntas få det bättre med tiden... Socialismen är ju trots allt något "gott", bara den tillämpas efter rätt anvisning... tror de.

De röda fanorna, som för de drabbade folken i Östeuropa är symboler för ondska, umbäranden, slaveri och död, bärs omkring som heliga relikier.

När skall "fotfolket" och deras ledare inse att de i verkligheten strör salt i halva den europeiska befolkningens öppna sår? □

Tacka Reagan för glasnost!

– Det var Ronald Reagans maktpolitik som tvingade sovjetledningen att lägga om kurs. Den som uttrycker sig så, är den estniska politikern Mart Laar. Denne 30-åriga historiker från Tallinn är ledamot i såväl Estlands Högsta Sovjet som det nationella estniska parlamentet, där även ester bosatta i Sverige valts in. I den sistnämnda församlingen är Laar ledare för den kristdemokratiska gruppen.

Mart Laar är en typisk exponent för den nya intellektuella politikersort som börjat framträda i Östeuropa, skäggig, frispråkig och antikommunistisk. Han besökte nyligen Sverige, bland annat för att lägga sista handen vid ett bokmanuskript om väpnad motståndskamp i Estland.

– Faktum är att denna kamp fortsatte ända till 1978, då den siste motståndskämpen greps i de estniska skogarna, säger Laar över en öl en varm sommareftermiddag i Stockholm. Han samarbetar i Sverige med det näringslivsägda institutet Timbro, som

helt nyligen öppnat ett kontor i Tallinn.

Urbota dumt

Sverige tillhör de mycket få stater som erkänt den sovjetiska ockupationen av Estland, Lettland och Litauen. Till råga på allt har dessutom utrikesminister Sten Andersson ifrågasatt om dessa baltiska stater – som inlemmades i sovjetimperiet som ett resultat av den ökända Stalin-Hitler-pakten 1939 – verkligen är ockuperade.

– Men även om Anderssons uttalande var urbota dumt, så vill jag ändå inte kritisera

Sveriges utrikespolitik. Jag tror man kan säga att den svenska Baltikum-politiken går åt rätt håll.

När det gäller USAs hållning till de baltiska frihetssträvandena så är Mart Laar mer kategorisk:

– President George Bush har knappast gjort någonting för att främja de baltiska staternas sak. Faktum är att den svenska regeringens uttalanden om Baltikum har varit kraftfullare än den amerikanska regeringens!

Laar menar sig väl känna till den amerikanska inställningen, sedan han vistats på det amerikanska utrikesdepartementet i samband med en omfattande utlandsresa till bland annat USA, Kanada, Australien och Västtyskland i fjol. Ett misstag som Litauens president Vytautas Landsbergis gjorde då han proklamerade sitt lands självständighet var, menar Laar, att han räknade för mycket med västligt stöd i allmänhet och amerikanskt i synnerhet.

– Jag måste nog säga att litauererna handlade litet för snabbt då man kom med sin självständighetsförklaring. De var inte riktigt redo för det steget.

Tacka Reagan

Mart Laar tycker det är bra att den sovjetiska hegemonin i Östeuropa upphört till följd av de nya signalerna från Moskva. Men han är ingen varm anhängare av Michail Gorbatsjov:

– Herr Gorbatsjov är verkligen ingen sann demokrat utan bara en kommunist som vill få rätsida på Sovjetunionens ekonomiska

De ockuperade baltiska folken har mycket gemensamt med förtryckta folk i Tredje världen i länder som Angola, Tibet och Kambodja, säger den estniska kristdemokratiska parlamentarikern Mart Laar.

problem. Därför kan vi i dag ännu inte säga om liberaliseringen i Baltikum kommer att fortsätta. Jag tror att Gorbatsjov måste fatta ett definitivt beslut senast i slutet på året. Då kan vi antingen få full självständighet, eller också återgår situationen till det gamla. Dessutom, menar Laar, är den sovjetiska *perestrojkan* mer ett resultat av USAs före president Ronald Reagans realistiska maktpolitik än Michail Gorbatsjovs demokratiska sinnelag. Genom Reagans "pansrade näve" tvingades sovjetledningen lägga om kurs och uppge sina tidigare världspolitiska ambitioner.

– Världen har Reagan att tacka för öppningen i sovjetssystemet mer än Gorbatsjov, fastslår Mart Laar.

KGB genomsökte

Laars stora politiska intresse gäller utrikespolitik. Det var ett intresse han tillägnade sig som ung medlem av den estniska dissidentrörelsen för några år sedan, då säkerhetspolisen KGB genomsökte hans våning efter misstänkt material – dock utan att finna något.

– Jag hamnade inte i fängelse som några av mina meningsfränder, utan blev endast av med mitt arbete. Idag har Mart Laar möjlighet att öppet motarbeta Sovjetunionens maktställning och gör det också då han befinner sig på uppdrag för det kristdemokratiska partiet utomlands. Han tror inte det blir några som helst problem för de tre baltiska länderna att hantera sin självständighet när den en gång kommer.

– Nej, för det är inte frågan om att upprätta tre nya stater, bara att återupprätta tre gamla. Vi är alla tre överens om att de sovjetiska trupperna måste ge sig iväg och att verkligt fria val skall hållas. Men vi ställer inga orimliga krav. Vi är beredda att vänta fem år på full självständighet om Moskva erkänner att de baltiska staterna är ockuperade.

Befrielse rörelsen UNITA

Mart Laar har vidare ett omfattande intresse för Tredje världens problem.

– De undertryckta baltiska folken har mycket gemensamt med den Tredje världens folk som varit utsatta för främmande kolonialism och ockupation. Jag kan som exempel här nämna Tibet, Angola och Kambodja. Kristdemokratiska partiet i Estland planerar sända en delegation till den angolanska befrielse rörelsen UNITAs högkvarter i Jamba i södra Angola för att studera

anklagelser om att de kubanska och sovjetstödda trupperna i Angola använt kemisk krigföring mot gerillan.

Partiet har, säger Laar, upprättat ett effektivt nät av grupper över hela Sovjetunionen för att informera de sovjetiska folken om att sovjettrupper i utlandet förordar kemiska vapen.

Vidare har kristdemokraterna i Estland mycket goda förbindelser med Dalai Lamas tibetanska exilregering, framhåller Mart Laar.

Det har emellertid inte varit lätt att skaffa rättvisande uppgifter om utrikespolitiska frågor i Sovjetunionen. Mart Laar berättar om hur han gått till väga då han läst utrikessidorna i sovjetisk press:

– Jag har helt enkelt vänt på alla uppgifter jag sett – på så sätt tror jag jag fått en bild av verkligheten!

Castro som Ceausescu?

När det gäller Tredje världen så har Kuba traditionellt företrätt den sovjetiska politiken på olika platser:

Angola, Moçambique, Zimbabwe, Etiopien, Tanzania med flera länder. Delvis har Kubas och Fidel Castros ageranden bestämts av den kubanska kommunismens egna anspråk på att gå revolutionens intressen till mötes i framförallt Afrika. Nu börjar dock förhållandet mellan Moskva och Havanna bli spänt, menar Mart Laar.

– Ryssarna har en massa problem med Kuba, för de är trots allt inte så dumma att de inte förstår hur Fidel Castro kommer att sluta sina dagar om han håller fast vid den revolutionära linjen. Det kommer sannolikt att gå likadant med Castro som med Ceausescu. Problemet är att Castro inte förstår vad som händer i världen.

– Moskva försöker därför öva vissa påtryckningar mot Castro för att

få honom att lägga om sin politik, men det är ganska försiktiga påtryckningar. Fortfarande är det sovjetiska stödet till Kuba mycket stort.

Jeltsin

Helt klart är att den utrikespolitiska situationen förändras mycket snabbt. Dagens sanningar förvandlas lätt till gårdagens missbedömningar. Hur Gorbatsjov kommer att hantera situationen i Baltikum är öppet för spekulation. Mart Laar gör ingen hemlighet av att han tror mer på den farske presidenten i Ryska rådsrepubliken, Boris Jeltsin, än Michail Gorbatsjov:

– Jeltsin är för fullständigt baltiskt självbestämmande, men problemet med honom är att han är så populistisk, så man vet inte riktigt vad man har att vänta. Vidare så har det estniska parlamentet mycket goda förbindelser med likasinnade på olika håll i Sovjetunionen inklusive Ryssland, till exempel Leningrads styre. De betraktar oss som självständiga. □

Mart Laar tillhör en ny, intellektuell politikertyp, som börjar framträda i Östeuropa.

Sovjetarmén under sjuttio år.

Den 23 februari 1918 försökte en sammanrafsad skara av soldater, matrosar och beväpnade arbetare ta upp kampen mot en styrka ur kejsarliga tyska armén utanför staden Pskov, tidigare säte för ryska högkvarteret. Det ryska förbandet besegrades utan svårigheter av de krigsvana tyskarna, som intog staden två dagar senare.

"Slaget" vid Pskov blev upprinnelsen till grundandet av "Röda arbetare-bonde-armén" under folkskommisarierna Lev Trotskij.

Första världskriget slutade med Rysslands besegrande och fredsfördraget undertecknades den 3 mars i Brest-Litovsk.

Upplösningen av den ryska krigsmakten och det panikartade återtåget följdes med spänd uppmärksamhet av Lenin och Bolsjevikpartiet. Det var av största vikt för revolutionens överlevnad, att trupperna snabbt anslöt sig till partiet i kampen mot revolutionens motståndare.

Övertalning och hot

Redan i början av kriget hade bolsjevikerna infiltratorer verksamma inom tsararmén. Disciplinen undergrävdes. Soldaterna uppmanades bilda soldatråd. Officerskåren förlöjligades. Bondsoldaterna uppmanades desertera och bege sig till hembygden för att med våld överta storgodsen.

Militärt blev förräderiet en katastrof för den ryska krigsmakten och slutade med neslig kapitulation och en förödmjukande fred. Bolsjevikpartiet konsoliderade sin politiska ställning och under Trotskij's kraftfulla ledning organiserades en "socialistisk" armé bestående av rödgardister,

revolutionära soldater, matrosar och arbetare.

Trotskij förstod att förena teori med praktik. Genom övertalning och hot tvingade han tsaristiska officerare att ansluta sig till "Röda armén" och svära trohetsed till den röda fanan. En järnhård disciplin infördes. På trettio olika krigsskådeplatser i Ryssland uppstod röda-arméförband, som under tre år kämpade mot kontrarevolutionens vita styrkor. Det grymma och blodiga inbördeskriget slutade med kommunistisk seger.

Hösten 1929 ansåg bolsjevikerna att tiden var inne att föra den ryska revolutionen ut i hjärtat av Europa. Röda armén gick till anfall mot Polen i ett försök att "befria" Warszawa från kapitalismens ok. Lenin var övertygad om att det polska proletariet skulle göra uppror och ansluta sig till världrevolutionens ryska förtrupp.

Utgången blev en annan. Man hade inte räknat med motståndet och nationalismen i den unga polska nationen. Under ledning av marskalken Pilsudski tillfogades Röda armén ett förintande nederlag och drevs tillbaka över gränsen till Sovjet.

Priviligierad klass

Under 1920- och 1930-talen inleddes i Sovjet en betydande upprustning av de sovjetiska stridskrafterna. Kommunistpartiets ambition var att göra Röda armén till Europas starkaste och mäktigaste krigsmakt. Stalin, som efterträtt Lenin som Sovjetunionens politiske ledare och diktator, stod i spetsen för krigsmaktens omorganisation. Lenins idé om en rysk milisarmé efter schweizisk modell förkastades.

År 1939 hade alla tidigare territorialförband i delrepublikerna upplösts och en reguljär armé bildats. I hela unionen infördes ryska språket som kommandospråk inom armén. Röda armén övertog den forna tsararméns traditioner – rangtecken och

militära ordnar återinfördes. Den proletära officerskåren blev en privilegierad klass i det sovjetiska samhället.

Sommaren 1929 engagerades Röda armén i ett fälttåg mot japanska inkräktare. Efter att ha besegrat de japanska styrkorna marscherade de sovjetiska divisionerna in i Mongoliet för att "rädda" landet mot japanska erövringsförsök. Folkrepubliken Mongoliet är i dag en sovjetisk satellitstat.

Under spanska inbördeskriget försåg Sovjet den republikanska sidan med krigsmateriel. Över 3000 officerare och soldater kämpade mot Francostyrkorna.

Amerikanska konserver

När Stalin och Hitler den 23 augusti 1939 undertecknade ett icke angrepps- och vänskapsfördrag erhöll Hitler fria händer att utlösa kriget mot Polen. En månad senare överskred Röda armén den polska gränsen och gjorde halt utanför Warszawa. Här avvaktade man passivt utgången och hjälpte därmed den tyska krigsmakten i krossandet av det polska försvaret.

I november samma år var Röda armén åter beredd på krig, denna gång mot det neutrala Finland. Inte heller denna gång hade man räknat med det anfallna landets nationalism. Röda armén mötte ett hårdnackat motstånd och upplevde till en början svåra motgångar som gav eko i hela världen.

Den 22 juni inledde Hitler sitt sedan länge förberedda krig mot Sovjetunionen. Under kodnamnet "Barbarossa" stötte de tyska pansardivisionerna långt in i Ryssland. Genom skickliga omfattningsmanövrar förintades hela armékåren av Röda armén. De svåra nederlagen i fälttågets första skede var en följd av den utrensning som Stalin företagit av höga officerare under 1930-talet. Det flesta avrättade var arméns skickligaste befälhavare.

Fyra år varade tysk-ryska kriget som kostade miljoner tyska och ryska liv. Sta-

lin kallade detta krig "Det stora fosterländska kriget".

Utan materiell hjälp från de allierade, huvudsakligen från USA, hade aldrig Sovjet klarat sig. Den sovjetiska propagandan ljög och förklarade att all ny krigsmateriel kom från fabriker bakom Ural. På amerikanska köttkonserver togs banderollerna bort och ersattes av ryska. I propagandan upphöjdes Röda armén till frihetens försvarare för hela Europa. De allierades insats nämndes knappast.

Atomsprängningar

Vid krigsslutet uppgick Röda armén till över tolv miljoner man. En del av styrkorna överfördes till Fjärran östern, där kriget fortsatte, trots att Japan redan kapitulerat – Stalins hämnd för Tsarrysslands nederlag år 1905. Demobiliseringen av Röda armén, som sedan 1946 erhållit namnet "Sovjet-armén", uppskötts på grund av allvarliga meningsskiljaktigheter mellan Sovjet och de forna allierade. Det "kalla kriget" bröt ut och den tidigare "anti-Hitler-koalitionen" upplöstes.

I Kreml räknade man kallt med ett nytt krig mellan de kapitalistiska Västmakterna och den socialistiska Sovjetunionen. En av orsakerna var den "olösta tyska frågan", vars lösning parterna hade mycket olika uppfattningar om. Vidare var Stalin inte nöjd med sitt krigsbyte – Ostpreussen, Karpato-Ukraina, Syd-Sachalin och den japanska ögruppen Kurilerna. Först i slutet av 1948 drog sig Röda armén tillbaka från

ockuperat iranskt område.

Den hotande världskrisen uppstod. Under de fjorton år som följde erhöll Röda armén nya uppgifter: att uppträda som ockupationsmakt och gendarmeri i de östeuropeiska stater som med våld införlivades i den sovjetiska makt sfären.

Den ryska våldshegemonin och Moskvas försök att vinna inflytande över andra europeiska länder mötte starkt motstånd, bl a vägrade Jugoslavien under Tito att underkasta sig den sovjetiska kommunismen.

Stalins död i mars 1953 inledde en ny epok för Sovjetarmén. USAs "atommonopol" upphörde 1947, då Sovjet förberedde sin första atomsprängning. Atombomben exploderade den 25 september 1949 och efterföljdes av vätebomben den 19 augusti 1953 – kapplöpningen om atomvapen var inledd.

Sovjetarmén tillfördes nya moderna krigsförband. Omoderna vapenslag (kavalleriet) utdömdes och ersattes av motoriserade förband. Avancerad teknisk materiel togs i bruk av krigsmakten. Nya flygplanstyp (MiG 21) tillfördes det allt starkare flygvapnet – krigsflottan tredubblades med förtur för ubåtsvapnet.

1955 upprättades på sovjetiskt initiativ den s k Warszawapakten, bestående av Sovjetunionen, Östtyskland, Polen, Ungern, Tjeckoslovakien, Bulgarien och Rumänien. Satellitstaterna rustades upp med sovjetiska förband och dess arméer ställdes under sovjetiskt befäl. Stora styrkor av sovjetiska förband lades i dessa länder.

Tre miljoner man

Den allt intensivare sovjetiseringen av öststaterna medförde stora problem för Moskva. Upproret i Öst-Berlin 1956 och oroligheterna i Polen följdes av revolten i Ungern 1956. Den största påfrestningen blev resningen i Tjeckoslovakien 1968, som brutalt nedkämpades av sovjetiska pansarförband.

Andra problem uppstod i Fjärran östern utmed rysk-kinesiska gränsen. Förbindelserna mellan Kina och Sovjetunionen försämrades allt mer. Det kalla kriget mellan Peking och Moskva utvecklades till öppet krig kring gränsfloden Ussuri och utmed Kinas västgräns i Sikiang-provinsen. Fientligheterna bilades utan att en politisk uppgörelse nåtts. De två staterna intar idag en väpnad neutralitet mot varandra.

Under Krustjavs ledarskap började Sovjet se sig omkring efter utomeuropeiska militärbaser. Försöken 1962 att göra Kuba till en sovjetisk bas avvärjdes i sista stund av USA. Kuba är idag en sovjetisk satellitstat, helt beroende av Moskva.

Den sovjetiska närvaron i Mellersta östern och det massiva stödet till arabstaterna möjliggjorde dessa länders krig mot Israel åren 1960 och 1973. Sovjets infiltrering i Syd-Jemen förvandlade landet till en stark sovjetisk militärbas.

Sovjets stridskrafter uppgår till omkring tre miljoner man. Rustningsindustrierna är utspridda över hela landet i underjordiska "städer" och atombombssäkra bunkers. □

Sovjets stridskrafter uppgår till tre miljoner man. Vid Prag-invasionen i augusti 1968 nedkämpades resningen brutalt av sovjetiska pansarförband.

BOK-NYTT

Konsten att passera en sköldpadda.

Anders Johnson har skrivit boken med ovanstående kryptiska titel. Han är politisk sekreterare på Bengt Westerbergs kansli, något som kanske får en och annan Contra-läsare att dra öronen åt sig. Det vore synd, eftersom boken har en hel del att tillföra också konservativa och nyliberaler.

Den politiska debatten präglas ofta av statiska resonemang, framhåller Anders Johnson, och vill slå ett slag för ett *dynamiskt tänkande*. Samhället och ekonomin bör betraktas som dynamiska system, där förändringar på ett område medför återverkningar på många andra områden. Och ibland kan summan av återverkningarna vara betydligt större än den ursprungliga förändringen. Först när dessa dynamiska effekter beaktats kan förändringen bedömas i sin helhet.

Ett exempel på statiskt tänkande är när man hävdar att omfördelningar är det bästa sättet att öka breda gruppers välstånd. Ett dynamiskt resonemang leder i stället till insikten att det bästa sättet att öka välståndet – för alla grupper – är ekonomisk tillväxt: Om alla inkomster över 190 000:– helt konfiskerades skulle totalsumman, fördelad på varje svensk, endast bli 600:–. Om Sveriges tillväxt istället hade följt OECDs genomsnitt sedan 1970 hade varje svensk kunnat disponera 200 000:– mer under perioden!

Det dynamiska tänkandet kan tillämpas på exempelvis marginalskatter (lägre marginalskatter gynnar tillväxten, vilket gynnar både hög och låginkomsttagare), matsubventioner (ökar skatter och produktionspriser), invandringen (bidrar till ökad produktionsförmåga), maximipriser (utbudet minskar), konkurrens (stimulerar till

effektivitet).

Också naturen måste betraktas som ett dynamiskt system. Miljöeffekter är följden av komplicerade samspel mellan samverkande och motverkande faktorer. Johnson fastslår dock att inget vore mer förödande för miljön än planekonomi, och att orsaken till miljöproblem snarare är för litet privat ägande än för mycket.

Tittar man på de politiska partierna, präglas framförallt Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet av statiskt tänkande, medan Moderaterna och Folkpartiet (enligt författaren) i huvudsak anlägger dynamiska perspektiv. Socialdemokraternas hemvist är något oklar, men deras politiska utspel består oftast av statiska resonemang.

Ovanstående partier kan också delas in i *fundamentalister* och *interventionister*. Fundamentalisterna motsätter sig varje ingrepp i ett system, medan interventionisterna – tvärtom –

förespråkar en hård styrning. Inom ekonomin representeras fundamentalismen av nyliberalerna, medan miljöfundamentalism kännetecknar Miljöpartiet. För de mer extrema miljöfundamentalisterna har den orörda miljön blivit den helt överskuggande tanken. I deras högst obehagliga tankevärld har människan inte längre någon särställning, och ett människoliv anses inte mer värt än annat liv.

Exempel på interventionism är Vänsterpartiets (och Miljöpartiets) syn på ekonomin och samhällsutveckling.

Anders Johnsons bok har utan tvivel en viktig mission att fylla. Om Sverige åter ska kunna toppa andra ekonomiska tabeller än de som redovisar länders skattetryck, krävs det att politiska partier, fackföreningar m fl lär sig tänka dynamiskt.

Anders Fjällström
Anders Johnson; *Konsten att passera en sköldpadda*. LTs förlag. ISBN: 91-87394-05-7

CONTRA

6 1990

Nästa nummer, som är ett normaltjockt nummer och som kommer redan om en månad, innehåller bl a en artikel om GRU: Sovjets hemliga underrättelsetjänst. Vi ska också granska den svenska bostadsmarknaden, ett typexempel på hur planmässig statlig styrning leder till en bristsituation. Och vi ska berätta om den mest amerikanska av alla produkter: Coca Cola.

...kommer i september